

Jærnbanekrisen i de forenede Stater.

Af David Monrad Schøyen.

Jærnbanerne i de forenede Stater have (Oktober 1873) en Længde af 72000 engelske Mil, repræsentere i Penge ikke under 4000 Mill. Dollars*) samt sysselsætte 195,000 Betsjente og Arbejdere; de opretholde endvidere ved deres Søgning en Mængde Fabrikker med stor Kapital og Værkstyrke.

Disse Interesser gennemgaa nu en afgjørende Krisis. Intet enkelt offentligt Spørgsmaal har siden Slavestridens Dage saaledes beskæftiget Amerikanernes Opmærksomhed. Det er nøje og ligefremt forbunden med den Tilstand, som de senest henløbne Aar have udviklet i dette Samfund. Tidsrummet fra Oprørets Udbrud i 1861 til Slutningen af 1872, da Præsident Grants Gjenvalg afgjorde de efter Krigen rasende Partikampe, har fuldstændig omvæltet det amerikanske Folks økonomiske, sociale, moralske og politiske Forhold. Den repræsentative Papir-

---

*) Census for 1870 angiver Værdien af al Ejendom, fast og løs, i Unionen til 29,975³/₄ Mill. Doll. Det maa foreøvrigt med Hensyn til Talangivelserne i denne Afhandling bemærkes, at den amerikanske Statistiks Chifre, især de fra Syden og Vesten, almindelig anses som kun tilnærmelsesvis rette.

Jærnbanekrisen i de forenede Stater.

Af David Monrad Schøyen.

Jærnbanerne i de forenede Stater have (Oktober 1873) en Længde af 72000 engelske Mil, repræsentere i Penge ikke under 4000 Mill. Dollars*) samt sysselsætte 195,000 Betsjente og Arbejdere; de opretholde endvidere ved deres Søgning en Mængde Fabrikker med stor Kapital og Værkstyrke.

Disse Interesser gennemgaa nu en afgjørende Krisis. Intet enkelt offentligt Spørgsmaal har siden Slavestridens Dage saaledes beskæftiget Amerikanernes Opmærksomhed. Det er nøje og ligefremt forbunden med den Tilstand, som de senest henløbne Aar have udviklet i dette Samfund. Tidsrummet fra Oprørets Udbrud i 1861 til Slutningen af 1872, da Præsident Grants Gjenvalg afgjorde de efter Krigen rasende Partikampe, har fuldstændig omvæltet det amerikanske Folks økonomiske, sociale, moralske og politiske Forhold. Den repræsentative Papir-

---

*) Census for 1870 angiver Værdien af al Ejendom, fast og løs, i Unionen til 29,975³/₄ Mill. Doll. Det maa foreøvrigt med Hensyn til Talangivelserne i denne Afhandling bemærkes, at den amerikanske Statistiks Chifre, især de fra Syden og Vesten, almindelig anses som kun tilnærmelsesvis rette.

masses pludselige Tillæg med Tusinder Millioner Dollars, de i alle Retninger mangedobbelt forøgede Skatter og deraf følgende Udvidelse af Unionens Embedsstand, Sydens hvide Aristokratis Ruin samt det rene Demokratis ved Negrenes Emancipation, Evropæernes Indvandring og Krigens Skiftelser bevirkede Herredømme — dette har næppe ladet uforandret nogen Del af det amerikanske Samfundsliv. Slige Tilstande avlede, ved Siden af overvejende Fordele, selvfølgelig megen voldsom Spekulation og vild Svindel; dette traadte ved de fleste større Jærnbaneanlæg frem i en, Folkets Masse let vildledende Blanding med sikker Grundvold.

Denne sikre Grundvold var Nødvendigheden af gode Samfærdselsmidler. Vigtige, som disse ere for ethvert Land, gjøre særegne Omstændigheder dem til Livsspørgsmaal for en stor Del af Amerika; 40 Mill. Mennesker ere spredte over et Fladerum af $3\frac{1}{2}$ Mill. eng. Kvadratmil; her have Betingelserne for næsten enhver større Erhvervsgren, og det beskyttende Toldsystem søger at ophjælpe et Hjemmemarked for indenlandsk Indusiri; men inden Unionens Grænser, hvor efter Grundloven ingen Toldlinjer maa være, har Frihandelen haft sin ligefremme Følge, at ethvert Strøg driver væsentligst den det af Naturforholdene anviste Næringsvej; Syden har saaledes Bomuldsdyrkning, Sydvesten Kvægdrift, Pacifik-Kysten Vinavl og Søgen efter ædle Metaller, Vesten og Nordvesten Kornavl, Strøgene om de store Søer Skovbrug, Pennsylvanien, New York og Massachusetts Fabrikker. Indenlandsk Transport faar derved stor Betydning; denne forøges yderligere ved, at to af de omfangsrigeste Frembringelser, 3: Bomuld og Kornvarer, give Størsteparten af det Overskud, hvormed Indførselen fra Udlandet skal

likvideres.*) De naturlige Vandveje ere aldeles ikke tilstrækkelige for denne Færdsel; Sand- og Træbanker (snags) vanskeliggjøre Farten paa Mississippi med Bifloder, hvis Vandmasse desuden aarlig aftager, som det tros, formedelst Skovenes Ødelæggelse og Jordens Opdyrkning i de dem omgivende Strøg. De nordlige Søers Vasdrag er længere Tid af Aaret stoppet ved Is og er derhos, paa Grund af Niagara-Fossen og St. Lavrents-Flodens Stryk (rapids) ufarbar for større Fartøjer; dette Sidste kan kun afhjælpes ved en betydelig Udvidelse af det engelske Dominions Kanalnet. Den hovedsagelige Transport maa derfor ske paa Jærnvejene,**) ved Siden af hvilke de naturlige Vasdrag og Kanalerne (3,400 eng. Mil) gavne som Regulatorer mod altfor overdrevne Fragter. Disse Forhold ere naturligvis i et rigt Land med en virksom Befolkning tilstrækkelige til at frembringe store Jærnbaneanlæg.

Hertil kom da den Spekulation, som de nybyggede Egenes mærkelige Opkomst maatte bevirke; Vestens Fremskridt have jo overtruffet selv de dristigste Forventninger; den evropæiske Indvandrerstrøm, der endnu ikke har vist Tegn til Aftagen, bringer aarlig nye Strøg indenfor Civilisationens og den almindelige Handels Omraade. Det var her ikke let endog blot tilnærmelsesvis forud at fastsætte den nødvendige Margin eller Grænserne for den repræsentative Kapital, som praktisk kunde bæres af den reelle; de i saa Henseende hafte Erfaringer vise alene, at man uden Fare kan gaa dennes fulde Værd nærmere end i

---

*) Værdien af den samlede Udførsel var i Juli 1872—73 649 Mill. Doll., hvoraf 227 Mill. for Bomuld og 98 Mill. for Kornvarer.

***) De befordrede i 1872 145 Mill. Tons.

ældre Samfund antaget. Der bliver under saadanne usædvanlige og opmuntrende Omstændigheder mange Tilfælde, hvor det, der for en Mands Betragtning synes et Fantasi-billede, for en andens fremstiller sig som en klog Spekulation.

Svindelen fulgte med Spekulationen. Den Gemytternes Urolighed, som store Omvæltninger medføre, og den Lethed, hvormed mange Embedsmænd, de fleste Legislaturers Majoriteter og til Dels Kongresmedlemmerne i Amerika lade sig bestikke, maatte have saadan Virkning. Fremgangsmaaden var, kortelig angivet, følgende: Nogle Pengemænd og næringsdrivende Politikere dannede et Aktieselskab med betydeligt nominelt Grundfond; de lode dette inkorporere — o: registrere som anonymt Interesseselskab — i de Stater, hvorigjennem Banen skulde gaa; en ringe Sum, sjelden over 5 pCt., blev indbetalt for at dække Udgifterne ved foreløbige Maalinger, rosende Avisartikler samt af Legislatur- og Kongresmænds Stemmer; Vederlaget for disse sidste gaves dog mest i Aktier, dem Vedkommende modtog som «Foræring» eller som «Bevis paa Agtelse»; man sikrede sig herved, at Bevillingen til at bygge Banen, det saakaldte Charter, indeholdt mange Rettigheder men faa Forpligtelser og sjelden bindende Regler om Taxter for Trafiken; Landgrantet eller Afstaaelse af, i de fleste Tilfælde hver anden Sektion (o: en Kvadrat paa 640 Akres^{*)}), offentligt Land langs Banelinjen var en Selvfølge, en Formsag;^{**)} Kongressen, Staterne

^{*)} 1 Akre = 43,560 Kvadratfod.

^{**)} Kongressen har fra 1850—72 overdraget til Jærnbannerne 177 Mill. Akres offentligt Land; den har derhos sædvanligvis vedtaget ikke at sælge de uafstaaede Sektioner langs Bannerne under en *Å*vis Pris, en ligefrem Betingelse for, at Selskaberne kunne faa solgt deres Land.

eller Countierne garanterede derhos en Del af Banerne, udstedte Gjældsbeviser (bonds) eller gave egne Bonds til ligefrem Understøttelse. Nu paabegyndtes Arbejdet; det udførtes ikke af Aktieselskabet, men bortakkorderedes; Indbyderne overtog, ligefrem eller gennem Andre, Udførelsen for en Betaling, der var fastsat af dem selv i deres Egenskab af Selskabets Direktører. Resten af de til Foretagendet nødvendige Penge skaffedes ved at sælge, ofte mod høj Rabat,*) Bonds bærende 7-10 pCt. Rente, paa lange Indløsningsterminer og med Pant i Kompagniets samtlige Ejendele; Renterne maatte, indtil Banen havde givet Overskud, tages fra den laante Kapital selv; denne tjente ogsaa til at betale Dividende af Aktierne for at bringe disse i Kurs og styrke Selskabets Kredit. Naar Arbejdet var færdigt, blev altsaa Tilstanden: Banens Forpligtelser repræsenteredes af 1) Aktier med nogle faa Procents Indbetaling og drevne op i Kurs med Dividender, udredede for laante Penge, samt 2) Bonds, hvis Renter og Afdrag betaltes med Banens Overskud, om dette tilstrakte, og forøvrigt ved Stiftelsen af ny Gjæld. Status være hvordan den vilde, saa havde Indbyderne og deres Medhjælpere tjent godt, ofte uhyre Formuer; den offentlige Garanti, Salg af Land og Laan paa Bonds havde udredet overdrevne Summer til deres Kontraktarbejde; de havde med stor Gevinst solgt mange af sine kunstigt opdrevne Aktier; endelig havde de haft Lønninger som Selskabets Embedsmænd.

---

*) Den sædvanlige Rabat var 15 à 20 pCt., men der har været givet indtil 50. Man maa hertil i de fleste Tilfælde lægge Fordringshavernes Gevinst ved Guldets Synken i Kurs.

Denne Skildring passer paa mindst 9 af 10 i Svin-
deltidsrummet byggede Jærnveje, hvad enten disse vare
nye Hovedlinjer eller Udvidelse af ældre; i sidste Fald
benyttede man ofte enten Præference- eller nye, alminde-
lige Aktier og grundede Udstedelsen deraf paa dels fin-
gerede, dels overdrevent højt angivne Forøgelse af Ba-
nens Værdi (watèred stocks); der fuldendtes under saadanne
Omstændigheder fra 1862—73 omtr. 39,000 eng. Mil med
en repræsentativ Kapital af 1800 Mill. Doll. eller 46,150
Doll. pr. Mil; før 1862 var bygget kun 33,200 Mil med
Kapital 1,190 Mill. Doll. eller 35,850 Doll. pr. Mil. Dette
kunde, naar Hensyn tages til Amerikas høje Arbejdspriser,
synes billigt sammenlignet med Jærnbanernes Kostende i
Evropa og særligt i England; men det maa erindres, at
de amerikanske Baner ere af mindre Soliditet og derhos
sjelden have mere end enkelt Spor.

Denne Tilstands Varighed betingedes af, at enten
Publikum var villigt til at forstrække med Laan, eller
Banens Drift gav Overskud stort nok til Renter og Af-
drag af Gjælden samt Dividende for Aktierne.

Publikums Villighed til at anbringe Penge i Laanene
er imidlertid ophørt baade paa denne og hinsides Atlan-
terhavet. Det indenlandske Pengemarked var allerede for
flere Aar siden ude af Stand til at skaffe Jærnvejs-
skaberne Alt, hvad de behøvede; de vendte sig da til
Evropa og vare i Begyndelsen heldige; Unionens Finans-
politik, især Afbetalingerne paa Gjælden, havde der, for-
nemlig i Holland og Tyskland, givet dens Bonds udmærket
Kredit, hvilken tillige støttede andre amerikanske Papirer;
disse søgtes paa Grund af deres høje Renter og vare
for en Del nødvendige til at dække det hele Under-

skud,*) Handelsbalancen i de senere Aar, indtil denne Sommer, har vist for Amerika i dets Omsætning med Evropa. Men selv dette Marked skulde ikke længe forblive aabent; flere og flere Træk af Jærnbanernes slette, ofte endog bedrageriske Styrelse kom frem, efterhaanden som de mere ordnede Forhold i Amerika tillod Folket at henvende sine Tanker paa disse Anliggender; det opdagedes derhos snart, at adskillige af de i Evropa købte Bonds vare dels falske, dels afsatte under falske Fremstillinger; Renter udebleve i en Del Tilfælde, og det selv for Bonds, som vare garanterede af Stater (Legislaturene have nemlig ikke taget det nøje med at fragaa Gjæld — repudiation —, Massachusetts er den eneste Stat, som aldrig har benyttet saadan Fremgangsmaade); endelig gave en Del europæiske Fagmænd, der vare sendte over for at undersøge Tilstanden, Advarsler mod nogle af de største Foretagender. Tilsammen svækkede dette Krediten paa Evropas Marked, og Pengemændene, for hvem jo Sikkerhed bør betyde mere end Løfte om høje Renter, trak sig ganske tilbage; dette skete hurtigere og pludseligere end her forudsat; Bygningen af 8000 Mil dels paabegyndte, dels projekterede Linjer med beregnet Kapital 300 Mill. Doll., maatte opgives; en voldsom Krise**) blandt Jærn-

---

*) De forenede Stater indførte i Tidsrummet 1ste Juli 1868—73 for en Taxtværdi af 278½ Mill. Doll. eller aarlig 55¾ Mill. Doll. mere, end det udførte til Evropa; de betalte desuden Renter af sine derværende Forpligtelser, hvilke antages at udgjøre omtrent 1000 Mill. Doll. i Unionens samt 600 Mill. i Stats- og Jærnbanebonds med tilsammen 100 Mill. Rente; Rejsende tros at bruge omtr. 30 Mill. aarlig. — Amerika har som Modvægt til denne Udgiftside Indvandringen, der nemlig taget som Helhed hidtil har gavnet.

***) Faldet i Aktiernes Kurs paa New Yorks Børs for Maaneden 18de September—Oktober repræsenterede over 200 Mill. Doll. for paa Markedet værende Papirer.

banespekulanterne fulgte, og September—Oktober 1873 saa adskillige af disse gaa under. Det amerikanske Bankvæsens svage Grundvold bevirker, at enhver større Rystelse af den almindelige Kredit hurtig føles over det Hele; alle Grene af Landets Handels- og Fabrikvirksomhed lede derfor under Krisen. — Det vil utvivlsomt vare længe, inden Kapitalen, hverken i Amerika eller i Evropa, atter føler Lyst til at indlade sig paa Jærnbaneanlæg i «det store Vesten». Selv om den nuværende Krise skulde have til Følge hæderligere Bestyrelser, paalideligere Regnskabsførsel, mindre kostbar Drift, og fremfor Alt retfærdig Lovgivning om Fragterne — Alt Betingelser for en varig sund Tilstand —, saa vil dog den nu ødelagte Kredit næppe gjenvindes før efter flere Aars Forløb.

Baneselskaberne ere herved blevne henviste alene til sine egne faste Hjælpekilder, nemlig Driftoverskud og endnu usolgte Landstrækninger. Det første gav i Aaret 1872 som Gjennemsnit 5,20 pCt. af den samlede Kapital o: alle Slags Aktier og Bonds; Aktier fik 3,91 pCt. Dette er en meget lav Rente, sammenlignet med, at Unionens Bonds betale $4\frac{1}{2}$ —6 pCt. og andre gode Værdipapirer sædvanligvis 7—10 pCt. Indtægterne vare iøvrigt højt ulige fordelte; saaledes gav i Illinois kun et Kompagni 7 pCt. af sin hele Kapital, 3 gave en lavere og 42 ingen Dividende; 8 af disse sidste vare endog ude af Stand til at betale Renter af sine Bonds. — Landstrækningerne have mange Steder betydelig Værdi, men det er usikkert, hvor hurtigt de kunne blive solgte; dette beror væsentligst paa Emigrationen, og man kan ikke let danne sig nogen afgjort Mening om dens Fremtid; den har, som før bemærket, hidtil ikke vist nogen aftagende Tendens; men det tør ikke lades ude af Sigte, at den arbejdende

Klasses Kaar i Evropa stadig bedres, medens dette ikke længere sker i Amerika; Forskjellen og dermed Opfordringen til at drage hid bliver saaledes aarlig mindre; Emigrationen fra Evropa vil, efterhaanden som denne Sandhed vinder Indgang der, enten aftage eller ogsaa søge andre Rejsemaal end de forenede Stater. Imidlertid ville de førstkommende Aar utvivlsomt kunne vente en stor Indvandring, hvilken i Forbindelse med Folkemængdens naturlige Tiltagen vil befordre Færdselen paa Jærnbannerne samt give disse yderligere Anledning til Salg af Land. Da derhos store Besparelser kunne gjøres i Driftsomkostningerne, vilde sandsynligvis de fleste Jærnbaner, om man lod dem i Ro, efterhaanden naa til at kunne afdrage og forrente den nu af Bonds og Aktier repræsenterede Sum.

En ny økonomisk-politisk Fremtoning, den saakaldte Farmerbevægelse, synes imidlertid ikke at ville lade Jærnvejselskaberne faa den Ro, som skulde være nødvendig for dem til at klare sig.

Farmerbevægelsen har sit Hovedsæde i Vesten, men regner Tilhængere i næsten alle Stater; den er fremkaldt ved Jordbrugernes Misnøje med at deres Bedrift bliver Aar for Aar mindre indbringende. Naar man skal søge Grunden hertil, vilde det for Sydstaternes Plantere være nok at se paa Krigens Ødelæggelser samt den derefter følgende næsten lovløse Tilstand, som bortskræmmer baade Kapital og Arbejdskraft; men dette gjælder ikke for Vestens og Nordvestens Farmere; disse maa søge andre Grunde.

Kornpriserne have siden Oprørets Underkuelse haft en nedadgaaende Retning; hertil kommer en meget stærk Aftagen af Jordens Avlekraft; denne er hurtigst i Præri-

staterne, hvorhen Kornavlen nu trækker sig; Jorden giver der i det første Aar efter Brydningen en betydelig Fold, men aftager snart; medens saaledes Ohio havde i 50 Aar en Nedgang fra 30 til 12 Bushells*) Hvede gennemsnitsvis pr. Akre, frembragte 20 Aar det Samme i Wiskonsin; Minnesota er i 13 Aar gaaet ned fra 35 til 17 Bushells.

Denne Synken af Farmernes Indtægter er ikke opvejet ved noget Tilsvarende i hans nødvendige Udgifter. Skatterne til Unionen ere noget nedsatte, men de til Stat, County, City og Town stige endnu stærkere; den til Hjælp for Jærnbaneanlæg overtagne Gjælder mange-steds meget trykkende og gaar i enkelte Countier op til over 40 pCt. af Ejendommenes Taxtsum — i hvilken Forbindelse det dog ikke bør glemmes, at Banerne overalt have forøget Jordens Værdi, paa sine Steder endog betinget den. — Arbejdslønnen, der for Haandværkere og faste Dagfolk, saasom til Jærnvejsbygning og Skovdrift, har været stadig synkende (den er nu for de sidste kun 1—1½ Dollars daglig), er for Farmernes uregelmæssige Vaar- og Høstarbejde ligesaa høj som før, ofte 3 Doll. med Kost. Jordbrugenes store Udstrækning ved Siden af denne høje Løn nødvendiggjør Maskiner, som under de strænge Beskyttelsestoldtariffer og de ved Patenter sikrede Monopoler, sælges kun for overdrevne Priser; de Varer Farmeren skal købe — og under en Tilstand, hvor Husflid er et næsten ukjendt Begreb, vil dette siges Meget — holde sig endnu nær Krigsaarenes Priser, idet Toldsatserne og den ved Guldkursens Sving-

---

*) 1 Bushell = 8 Gallons à 231 Kubiktommer.

ninger fremkaldte Usikkerhed i Handelen paa Udlandet, virke mod en almindelig Nedsættelse.

Farmerne have da rejst Spørgsmaalet om, hvorledes man kan raade Bod paa disse Vanskeligheder. Kunne Kornpriserne drives op? Kunne Udgifterne formindskes?

Det ligger næppe i Farmernes Magt at drive Priserne op. De forenede Staters Kornavl var i Millioner Bushells:

	1860.	1870.	Stigning.
Hvede	171	288	117
Majs	830 (1872)	1,120	290
Havre	173	282	109
Andet	54	57	3
Tilsammen	1,228	1,747	519

Dette giver med en Befolkning af henholdsvis $31\frac{1}{2}$ og $38\frac{1}{2}$ Millioner, i Bushells pr. Individ:

	1860.	1870.
Hvede	5,4	7,5
Majs	26,8 (1872)	29,1
Havre	5,5	7,3
Andet	1,7	1,5
Tilsammen	38,9	45,4

Udførselen, der gaar hovedsagelig til Storbritannien, var i Femaaret 1868—72 kun 17 pCt. af den hele Avlings Værdi.

Der frembringes altsaa nu mere Korn, end hvad forbruges inden Landet eller kan sælges udenfor; Resten anvendes i skovløse Distrikter til Brændsel, og paa sine Steder kastes det bort eller bliver ikke engang høstet. Denne Overproduktion befordres ved de skandinaviske og tyske Indvandreres Forkjærlighed for fast Ejendom; disse

bruge meget den lovhjemlede Adgang at tage hver indtil 160 Akres offentligt Land,^{*)} eller de købe af Jærnbannerne paa lange Terminer. — Kornpriserne afhænge derfor mest af det evropæiske Marked; en uafhængig Stigen kan alene naas enten ved at finde nye Afsætningskanaler eller ved en mindsket Avling. Man har paaapeget adskillige Lande ved det stille Hav som nye Salgspladse, men dette er vel ikke mere end en Fremtidstanke uden praktisk Indvirkning paa Spørgsmaalets nu nødvendige Afgjørelse. Mindsket Avling maatte, om Øjemedet skulde naas, ske i stor Maalestok. Det vilde føre os for langt her at undersøge den Paastand, at Jorden har Overproduktion af Korn; hvis dette forholder sig saa, er det kun Mangel paa tilstrækkelige Samfærdselsmidler, som hindrer billige Kornpriser i alle Lande; men da er det ogsaa klart, at under Jærnbanernes raske Udvikling over Strøg som Rusland, Ungarn, Rumænien og delvis Asien samt Dampskibsfartens Fremskridt paa alle Have vil en Mindskning af Amerikas Kornavl endog under det indenlandske Behov alene i Længden ikke kunne hæve Priserne; Indførselstold eller anden Beskyttelse maatte anvendes; kornkjøbende vilde nemlig blive de langs Atlanterhavet og den mexikanske Havbugt liggende Fabrik- og Bomuldsdistrikter, hvor Vestens Korn havde at konkurrere med det fra andre Verdensdele fremsendte. Vi skulle imidlertid se bort fra udenlandsk Konkurrence og forudsætte, at Priserne vilde stige, hvis Avlingen bragtes ned til eller under det indenlandske Behov. En Del af

---

^{*)} Unionsregeringen afstod af frit Land i 1869 2,737,000 Akres og i 1870 3,780,000 Akres. Den solgte i de samme Aar af andet uoptaget Land henholdsvis 2,960,000 og 2,150,000 Akres, dette dog mest til Spekulanter.

den nu agerdyrkende Arbejdsstok maatte da gaa over til anden Virksomhed; man har talt om Kvægavl, men især Fabrikdrift. Førstnævnte møder strax den Vanskelighed, at Sydvestens Prærier og Skove med deres milde Vejrlig, som tillader Kvæget at være ude Aaret rundt, har saa store naturlige Fordele over Nordvesten med dets som oftest lange og haarde Vintre, at en Konkurrence næppe kunde bestaa; dernæst har Sydvestens Kvægdrift allerede naaet en saadan Størrelse, at den ikke taaler stor Udvidning, medmindre den skulde friste samme Skjæbne som Kornavlén. — Hvis Fabrikvæsen kunde fremmes i Vesten, vilde mange Arme drages fra Jordbruget og et større Hjemmemarked med deraf følgende Besparelser i Fragt og Mellemmænds Provisioner opnaas for Kornet; der kunde i det Mindste for den nærmeste Fremtid ikke blive Tale om Overproduktion, saasom man nu fra Evropa indfører en betydelig Del Fabrik- og Manufakturvarer (i 1872 henholdsvis for 42 og 194 Mill. Doll.); men det træder her hindrende i Vejen, at Pennsylvanien, New York, Massachusetts og til Dels Missouri paa Grund af Stenkulslejernes Beliggenhed og andre Naturforhold saa vel som Folkets allerede erhvervede tekniske Indsigt og de oparbejdede Handelsforbindelser utvivlsomt ere de mest lovende Steder for Fabrikker. Det kapitalfattige Vesten kan altsaa ikke trække Østens Penge til sin Industri; denne gaar vistnok frem, men ikke i samme Grad som den stadig tiltagende Kornavl.

Der er saaledes ringe Udsigter til at faa Kornet bedre betalt. — Sydens Planter er lige saa lidt i Stand til at rejse Priserne paa Bomuld; denne føres nemlig for det Meste ud af Landet, og dens Salg beror paa Forhold,

hvorover han ikke er Herre. — Spørgsmaalet bliver da om at faa nedsat Udgifterne.

Meget kunde her udrettes ved et mere rationelt Jordbrug; dette vilde skaffe en bedre, altsaa højere betalt Vare og vilde give et større Udbytte af det samme Arbejde. Men de fleste amerikanske Farmere — Indfødte saavel som Udlændinge — staa næppe paa det Dannelsesstrin, at man i denne Henseende kan vente stort for den nærmeste Fremtid.

Frihandelens Venner have paastaet, at deres System, anvendt i den udenlandske Omsætning vilde afhjælpe Ondet; industrielle Frembringelser maatte nemlig derved blive billigere, Udgifterne ved Jærnbauers Bygning og Vedligehold formindskes samt Farmerne blive i Stand til selv med sine nuværende Indtægter at staa sig bedre. Beskyttelsesgrundsætningerne ere imidlertid historisk saa sammenknyttede med det nu herskende politiske Parti (Republikanerne), at hin Paastand kun har vundet saare liden Indgang; vi ville derfor ikke her opholde os videre ved samme.

Den Udgiftspost, hvorpaa Opmærksomheden nu mest rettes, er derimod Transporten. Denne i Forbindelse med Mellemmænds Provisioner, sluger en stor Del af, hvad Konsumenterne betale for Kornet. En Bushell koster (Oktober 1873):

	Hvede.	Majs.
i St. Poul, Minnesota . .	0,87 —	» —
i Dawenport, Jowa	0,95 —	0,30 —
i Chikago	1,05 —	0,39 —
i New York	1,52 —	0,68 —

NB. Fragten pr. Bushell er: For Hvede, fra St. Poul til Chikago 21 cents, derfra til New York 33 cents. —

For Majs, fra Dawenport til Chikago 8 cent, derfra til New York 25 cents.

Farmerne ved Hovedoplagsstederne paa Missisippis Bredder har saaledes en forholdsvis ringe Procent af Prisen i Handelscentrerne; endnu værre stillet er han, som bor fjernt fra Jærnbannerne eller endog kun fra Linjer med Konkurrence til at holde Fragterne nede.*) Samtidig hermed fordyrer den høje Transportpris enhver Vare, han trænger til. De fleste Farmere besidde ikke Kapital til Kjøb og Drift af større Ejendomme;**) de dyrke deres Jord mest ved eget og Families Arbejde; de finde under saadanne Priser ikke tilstrækkeligt Udkomme efter Nutidens eller i det Mindste egne Fordringer. — Den store Masse trænger for at holdes sammen under politiske Bevægelser til et Stikord, og dette er for Farmerne nu blevet «billig Transport».

Man har foreslaaet, at det Offentlige skulde umiddelbart ordne Sagen enten ved at indløse de allerede anlagte Baner og drive den hele Trafik i de nuværende Selskabers Sted eller ved at bygge, om end kun paa mere trængende Steder, nye Baner, som skulde mod rimelig Godtgjørelse og under offentligt Tilsyn staa aabne

*) 89 Mill. Tons eller næsten $\frac{2}{3}$ af den hele Transport (145 Mill.) var i 1872 fra Stationer uden Konkurrence.

**) Nedenstaaende Tabel viser Jordbrugenes Størrelse osv. i 1870:

Størrelse.	Antal.
Indtil 50 Akres.	1,321,112
over 50—100 —	754,221
— 100—500 —	565,054
— 500 —	19,593

Tilsammen Antal . . 2,659,980

Gjennemsnit af dyrket Jord: 70 Akres. Antal Jordarbejdere: 5,120,000 eller 1,92 gennemsnitsvis pr. Brug.

til Brug for private Træn. Den førstnævnte Udvej vilde imidlertid koste baade altfor mange Penge og møde Vanskeligheder under Ansættelsen af Indløsningssummen; politiske Hensyn tale derhos i en Republik mod at bringe en saa talrig og for en Del mindre oplyst Samfunds-klasse som den ved Jærnbannerne ansatte i umiddelbar Afhængighed af den udøvende Magts Indhavere. — Ideen om at lade Staterne eller Unionen bygge Jærnveje til Brug for private Træn kunde vel tjene som en praktisk Løsning af de største Vanskeligheder; Fremtiden vil maa-ske i den finde Midlet, hvorved det Offentlige kunde efterkomme sine Pligter med Hensyn til Kommunikations-væsenet uden selv at blande sig i Forretninger, der under almindelige Omstændigheder helst bør overlades til privat Virksomhed; den har imidlertid endnu kun ringe Udsigt til Fremgang; de mange senest opdagede Bedragerier have hos Folket frembragt en saadan Mistillid, at hvilket som helst Forslag om større offentlige Anlæg tross at være Planer til nye Svindler.

Angrebet, som drives med Enighed og Kraft, rettes derfor umiddelbart mod Jærnbaneselskaberne. Forud for ligefremme Skridt benyttedes naturligvis almene Møder, Processioner, Demagogers Taler, ophidsende Bladartikler, kort sagt det hele Maskineri, hvormed Amerikanerne sætte politiske Agitationer i Scene. Stærke Udtryk baade fra egen og Modstandernes Side gav det Hele et noget kommunistisk Anstrøg. Jærnbannerne viste intet Tegn til Eftergivenhed; tvært imod, for at hindre utidig Konkurrence og blive i Stand til kraftigere ydre Optræden, vedbleve de, og det i endnu højere Grad end før, med at sammensmelte flere Selskaber til ét (consolidation).

Sagen bragtes da frem for Staternes Legislaturer.

Minnesota og Illinois fik strax Love med en Del Regler om Fragterne; disse skulde paa enhver Bane beregnes efter lige Maalestok uden Forskjel (discrimination), Nedsættelse eller Tillæg for særskilte Stationer eller Afsendere; man vilde derved fremtvinge, at der alle Steder og for Alle skulde bruges de samme billige Taxter, som maaske eller endog med Fordel kunde anvendes paa konkurrerende og stærkt befærdede Ruter eller for enkelte stadige Kunder. Jærnbannerne nægtede at adlyde disse Love, som de erklærede for grundlovsstridige Indgreb i Kontrakts- og Ejendomsretten.

Domstolene bleve selvfølgelig næste Instans. Et ældre Præjudikat fra Staten New Yorks Højesteret betragter Jærnvejskompagnier som private Selskaber, hvis Forhold til det Offentlige er kontraktmæssig fastsat ved deres Charter; Statsmyndighederne have ingen Ret til ensidig at forandre denne Overenskomst; hvis de ikke fra først af have forbeholdt sig Myndighed til at fastsætte Taxterne, kunne de ikke kræve denne, efterat Linjen er færdig og Selskabet ude af Stand til at gaa fra Sagen; herved skabes ikke noget Næringsfriheden krænkende Monopol, da det jo staar Staten frit for at bygge konkurrerende Baner eller tillade Andre at gjøre det. — Hverken Minnesotas eller Illinois's Højesteret vilde gaa ind paa denne Opfatning; men de vare heller ikke indbyrdes enige. Den første erklærede nemlig, at Drift af Jærnbaner juridisk i ingen Henseende adskiller sig fra andre Næringsgrene, og at Legislaturen derfor er berettiget til at ordne den, alene forudsat, at alle Baner ere samme Regler underkastede; Statsrettens almindelige Principer tillade ikke Legislaturen ved Kontrakt at fraskrive sig dette af dens lovgivende Myndighed udledede Prærogativ. — Illinois's Højesteret

antog derimod, at Jærnvejenes Charter er en Overenskomst, som Staten ikke ensidig kan sætte ud af Betragtning, men som derhos maa — naar ingen Undtagelse er bestemt — være den almindelige Lov og Ret underkastet; en Regel fra den engelske ogsaa i Amerika gjældende *common law* indrømmer en *public carrier* — o: En, der driver som Næringsvej at befordre Rejsende og Gods — for hans Tjeneste kun en rimelig Godtgjørelse men ikke hvilkensomhelst af ham selv fastsat Pris; denne Indskrænkning grundes paa de mange Lettelser, offentlige Anlæg, saasom Veje o. a. Lign. give hans Bedrift. Illinois Højesteret erklærede denne Regel anvendelig paa Jærnbannerne; da imidlertid Forlangende om højere Fragt pr. Mil paa ubefærdede end paa befærdede Strøg eller højere for en enkelt Ladnings end for en fast Kundes gjentagne Sendelser ikke kan siges i og for sig at være Urimelighed (*unjust discrimination*), blev det Højesteretsdom, at Loven, hvorved saadant forbødes, var en Krænkelse af Kontraktsretten og altsaa efter Grundloven ugyldig.

Disse Præjudikater have ikke bragt Sagen nærmere en praktisk Afgjørelse, endnu mindre klargjort den offentlige Mening. Det falder strax i Øjnene, at de ere paa-virkede af ydre Forhold hver i sin Stat; New York, Pengemændenes Hovedkvarter, giver Jærnbannerne den gunstigste Dom, det fjerne Minnesota lader dem uden nogen Beskyttelse i Legislaturens Kløer, og Illinois, det geografiske og økonomiske Mellemed, vælger en Middelvej. Domstolenes Afgjørelser af større Principspørgsmaal have derhos i Amerika liden Avtoritet udenfor den enkelte Sag, som særskilt foreligger; de fleste Dommere ere nemlig valgte Embedsmænd og derfor som oftest ikke frie for en vis Hensyntagen til den saakaldte offentlige

Mening i deres respektive Kredse; desuden, og det fremfor Alt, har den historiske Udvikling bragt ind i Folkets Bevidsthed, at de store Samfundsproblemer — selv i Stater med Jury-Domstole og sand, levende Retsvidenskab — ikke finde sin endelige Løsning gennem juridiske Deduktioner; sidste Appellinstans er Valgurnen og, om fornødent, Valpladsen.

Hvis imidlertid den af Illinois's Højesteret antagne theoretiske Middelvej havde været praktisk, vilde vel Amerikanernes sunde Sans tilsidst godkjenne den. Men hvo skal, og hvorledes skal man kunne bestemme, hvad er rimelig Betaling? Jærnbannerne pege paa sine ringe Dividender og Aktiernes lave Kurs*) som Beviser for, at deres Taxter gennemsnitsvis ere billige; nogen almindelig Nedsættelse kan saaledes ikke ventes; Afslag et Sted maatte søges erstattet ved Forhøjelse et andet Sted; de mene overhovedet, at en for alle Parter billig Ordning ikke kan grundes paa nogle abstrakte Hovedregler; vidtløftig som den er, maa den opgjøres med praktisk Hensyn til forhaandenværende, særlige Omstændigheder samt kræver en Arbejdsvillighed og speciel Indsigt, som Nutidens amerikanske Legislaturer aldeles ikke besidde. — Farmerne svare hertil, at Banernes Styrelse er ødsel og uredelig samt at Spørgsmaalet om Dividendernes Tilstrækkelighed maa afgjøres efter Anlæggenes virkelige Værdi, ikke efte en nominel Aktiesum, rejst ved Humbug og legaliseret Bedrageri. Men, lad selv Rigtigheden af denne Theori være forudsat, ere da Farmerne i Stand til at paavise en Fremgangsmaade, hvorved Andre end

---

*) New Yorks Børsnotering for 19de Oktober 1873 viser, at af 14 Hovedlinjers Aktier stod kun en over pari, medens de øvrige vare fra 18 til 92 pCt.

Ejerne kunde ved enhver Bane afgjøre, hvilke Driftsudgifter ere nødvendige og hvilke ikke, eller Størrelsen af den Kapital, der er eller burde have været brugt til dens Bygning?

Spørgsmaalet vil i 1874 blive det brændende for de fleste Staters Legislaturer. Majoriteterne i disse ere over hele Vesten, Middelstaterne og Kalifornien valgte under bestemt Løfte at fremme Farmernes Sag; skulde der imidlertid tages Skridt, som i væsentlig Grad truede Jærnbannerne, vil Forbundsstyrelsens Hjælp uden Tvivl blive paakaldt. Selskaberne ere juridiske Personer; Aktie- og Bondsejernes Bopæl er saaledes formelt ligegyldig; men den Omstændighed, at de for en stor Del bo i andre Stater end dem, hvori Banerne ligge, saa vel som at Unionsgrundloven garanterer Kontraktprincipets Ukrænkelighed, vil vel give Forbundets Højesteret i Washington og Kongressen Adgang til at behandle Sagen uden at hindres ved de enkelte Staters Selvstyrelsesret. Kongressens nuværende Sammensætning, især de rige Øststaters Repræsentation i Senatet, giver Pengemagten fuld Sikkerhed i det Mindste mod ligefrem kommunistiske Overgreb.

Det vilde være uklogt her at indlade sig paa Gjætninger om Stridens endelige Udfald; hidtil er ikke fremkommet noget gennemførligt Forslag, som har været om end kun tilnærmelsesvis tilfredsstillende for begge Parter.

Er dette en Kamp mellem stor og liden Kapital, eller mellem Produktion og Omsætning, eller mellem Kapital og Arbejde? — Som sædvanligt ved nationaløkonomiske Fremtoninger i det virkelige Liv er her ingen af disse Kræfter ublandet.

Jærnvejene repræsentere paa Sagens nuværende Standpunkt væsentligst Kapitalens, men ved Siden deraf, skjønt

i meget ringere Grad, Arbejderens Interesser; omvendt med Farmerne. Indskrænkning i Baners Anlæg og Drift har allerede formindsket den af dem middel- eller umiddelbart underholdte Arbejdsstok samt den almindelige Dagløn; Fremtiden vil rimeligvis se Saadant i en endnu højere Grad; Ulemperne ved dette maa dog antagelig efterhaanden opvejes ved den forøgede Produktion, som en bedre Tilstand med deraf følgende større Kjøbeevne hos Farmerne bevirker i andre Retninger; Overgangen vil blive haard for de Mange, der nødes til at opgive vante Beskæftigelser og søge nye; Saadant er imidlertid til en vis Grad Følge af enhver større Reform. — Men for Baneselskaberne er dette underordnet ved Siden af Kapitalens Interesse; selv om de ordnede sig med evropæisk Sparsomhed ved at fordre Troskab, større Indsigt og mere Arbejde af sine Betjente, vilde det ikke bringe Udgifterne ned i den Grad, at man uden stort Tab kunde bruge Taxter gunstige for Farmerne; hertil vilde fornødiges en Nedsættelse, som maatte bringe Aktierne, for en Del ogsaa Bonds, til at synke betydeligt i Kurs og Værdi; hvis disse Papirer endnu havde været paa første Haand, kunde Fremtvingelsen af et saadant Skridt maa-ske forsvares som Nødværge mod Pengemagtens aabenbare Udskejelser, men de ere nu for største Delen gaaede over til bona fide Kjøbere, der ikke have haft nogen-somhelst Andel i de oprindelige Misligheder. Den amerikanske Retsopfatning er dog i dette Punkt mindre paa Ejernes Side, idet Transport af Gjæld, skriftlig som mundtlig, efter Civilloven ikke svækker de mod første Fordringshaver brugbare Indsigelser.*)

---

*) Med andre Ord, Principet i den dansk-norske Forordning af 9de Februar 1798 gjælder ikke i de forenede Stater.

Farmerne repræsenterer mest Arbejdet og kun i ringe Grad Kapitalen.*) Den Velstand, som indtil for nogle Aar siden i en halv Menneskealder strømmede ind over den amerikanske Farmer, fandt ham sjelden paa det Dannelsestrin, uden hvilket overflødige Penge sædvanligvis bruges til Andet end Fremme af højere Interesser; der udbredte sig da inden hans Klasse, især blandt den kvindelige Del af Familien, en overdreven Luxus. Adskilligt heraf kan undværes uden at burde efterlade Savn og uden at nogen Betingelse for højere Aandsudvikling derved falder bort; men dette vil alene ikke være nok til under de nærværende Forhold at bevare Farmerne som en uafhængig og oplyst Stand. Det amerikanske Statssamfund er nu ordnet med ublandet demokratiske Former uden at sammenholdes ved Fællesskab i Herkomst, historiske Traditioner eller religiøs Anskuelse; det kræver derfor Uafhængighed og Oplysning hos den almindelige Mand som Livsbetingelse, som afgjort fornødent til Fasthed og Fremgang; dette maa blive et Hovedhensyn i denne Sag. Kapitalen skylder Staten sin Tilværelse; den betinges af et ordnet Samfund og voxer i Kraft med dettes sunde Udvikling; den kan derfor aldrig have Rettigheder, som stride mod Statens almindelige Vel. — Man maa endvidere under Ordningen af Forholdet mellem den Enkeltes erhvervede særlige Rettigheder og de fremadskridende Tiders Krav aldrig lade af Sigte Samfundets højere Maal — 3: Borgernes økonomiske, intellektuelle og moralske Fremgang — med dets deraf følgende Pligt at give Anledning for Enhver til at udvikle sine Evner og til at leve et menneskeligt Liv; Ejendomsretten maa, lige saa

---

*) Se Tabellen paa Side 151.

vel som alt Andet være underkastet de herved nødvendiggjorte Indskrænkninger.

Et stort og vanskeligt Spørgsmaal ligger saaledes til Afgjørelse for det amerikanske Folk; dette har før vist sig haarde Opgaver voxent; den Nation, som har bidraget saa meget til Menneskeslægtens Fremgang, som har været blandt de Første i Kampen mod politiske og sociale Fordomme om Fødsel og Stand og Race, vil vel ogsaa her finde den rigtige Vej og derved bidrage til Løsningen af Nutidens største Samfundsproblem: Forholdet mellem Arbejde og Kapital.

Chikago 1 November 1873.
